

Darbo ir šeimos derinimo gerosios praktikos Lietuvoje

1. Gerosios praktikos pavadinimas	Nuo projekto „ŠEIMOS PLANETA: šeimai palanki organizacija“ iki Lyčių lygybės plano universitete
2. Įgyvendinanti organizacijos pavadinimas, šalis	Šiaulių universitetas, Šiauliai, Lietuva 2004 m. - 2008m. Šiaulių universitete buvo įgyvendintas ES iniciatyvos EQUAL konkursą laimėjęs projektas „ŠEIMOS PLANETA: Šeimai palanki organizacija“. Projektą įgyvendino partnerystės principu suburta Nacionalinė vystymo bendrija, kurią sudarė Šiaulių universitetas, Šiaulių profesinių sąjungų susivienijimas, ŠU studentų atstovybė bei Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai. Antrame projekto etape suburtas ir tarptautinis projekto konsorciumas bei bendradarbiavimo tinklas tarp LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei kitų EQUAL iniciatyvos nacionalinių projektų, pvz., FORWARD.
3. Trumpas organizacijos aprašymas	Šiaulių universitetas – aukštoji universitetinė mokykla Šiaurės Lietuvoje, įvairiomis institucinėmis formomis veikianti jau daugiau nei 70 m. Aukštojo mokslo tradicija Šiauliuose pradėta kurti 1948 m. Šiandieniniame Šiaulių universitete, veikiančiame nuo 1997 m. rugsėjo 1 d., siūloma rinktis gyvybės, humanitarinių, informatikos, inžinerijos, matematikos, socialinių, sveikatos, ugdymo mokslų, verslo ir viešosios vadybos bei menų nuolatinės ar ištęstinės formos studijų programas, kurių iš viso universitete vykdoma per 30. Priklausomai nuo kasmet išleidžiamų absolventų skaičiaus, universitete nuolat mokosi 1700-2000 studentų.
4. Pradėta taikyti	Geroji praktika taikoma nuo projekto įgyvendinimo (Projektas įgyvendintas 2004 m. - 2008 m.)
5. Gerosios praktikos tikslas/paskirtis	Pagrindinis projekto tikslas – kurti šeimai palankią studijų ir darbo aplinką Šiaulių universitete. Pirmojo projekto ŠEIMOS PLANETA etapo metu buvo atliktas Jono Ruškaus vadovaujamas tyrimas „Šeimai palankios organizacijos kūrimo prielaidos Šiaulių universitete“. Tyrimas parodė, kad vaikus auginančių universiteto narių poreikis derinti darbo ir šeimos vaidmenis buvo traktuojamas kaip individuali, o ne visos organizacijos problema. Šeimos ir darbo įsipareigojimų derinimas vyko labiau neformaliu keliu, pavyzdžiui, kuriant gerus santykius su vadovais: geri santykiai reiškia, kad šeimos bei darbo vaidmenis galima suderinti ir atvirkščiai. Šeimai palankaus universiteto idėją labiausiai palaikė vaikus auginantys ir dėl to įvairiapusę diskriminaciją patiriantys studentai: jiems sunkiau susirasti darbą, planuoti savo karjerą, derinti šeimą ir profesinę veiklą, nėra pasirengę spręsti šeimos socialines, ekonomines, psichologines problemas.

6. Gerosios praktikos aprašymas

Igyvendinto projekto „Šeimos planeta“ tikslas buvo - formuojant palankią studijų ir darbo aplinką Šiaulių universitete, sukurti ir išbandyti inovatyvią metodiką, padedančią padidinti studentų ir darbuotojų galimybes veiksmingiau derinti įsipareigojimus šeimai ir profesijai ir integruoti ją į LR aukštojo mokslo, darbo santykių tobulinimo politinius sprendimus.

Uždaviniai - pasinaudojant tarptautine patirtimi sukurti ir išbandyti inovatyvią metodologiją ir priemones, padėsiančias studentams ir darbuotojams derinti šeimos ir profesinį gyvenimą bei įgalinančias keisti stereotipinius lyčių vaidmenis šeimoje ir darbe.

Projekto vykdymo metu Šiaulių universitetas tapo tam tikra inovacijų laboratorija: buvo siekiama išbandyti konkrečias projekte numatytas priemones, išanalizuoti jų efektyvumą, paklausą, iširti, su kokiomis problemomis, sunkumais, pasipriešinimu susiduriama jas įgyvendinant.

Buvo sukurtos ir įdiegtos įvairios projekte numatytos inovacijos, padėsiančios darbuotojams, studentams derinti šeimą ir darbą ar studijas: pertvarkyti darbo ir studijų tvarkaraščiai; sukurti ir išbandyti nuotoliniai studijų moduliai (darbuotojai ir studentai įgijo nuotolinių studijų kompetencijų, kurios pasiteisino vėliau kuriamose studijų programose bei COVID epidemijos metu); išbandytos lankstaus darbo laiko bei lanksčių studijų tvarkaraščiai, nuotolinės studijos ir nuotolinis darbas, keičiamos studijų programos ir kt.

Nuo 2005 m. spalio mėn. universiteto darbuotojams ir studentams buvo teikiamos teisinės, medicininės, psichologinės, studentų įdarbinimo ir karjeros konsultavimo paslaugos. Šios paslaugos nemokamos, teikiamos individualiai – elektroniniu paštu arba tiesiogiai bendraujant su kvalifikuotais specialistais.

Pirmasis Lietuvoje vaikų priežiūros centras

Viena iš patraukliausių projekto ŠEIMOS PLANETA įdiegtų naujovių – vaikų priežiūros centro įkūrimas. Centras įkurtas 2005 m. lapkričio mėn. Šiaulių universiteto lėšomis rekonstruotose patalpose, esančiose Socialinių mokslų fakultete (Architektų g. 1). Vėliau centras perkeltas į geresnės strateginės lokacijos vietą, prie centrinių rūmų esančią biblioteką, <https://biblioteka.su.lt/lt/>

Vaikų priežiūros centre kasdien nuo 16 iki 21 val. studentai ir dėstytojai gali palikti savo 3 – 12 metų vaikus. Vaikus čia prižiūri, moko piešti, muzikuoti, vaidinti paskutiniųjų edukologijos kursų studentai.

Šalia vaikų priežiūros centro nuo 2006 m. balandžio 26 d. veikia ir viena iš dviejų projekto lėšomis įsteigtų distancinio mokymo klasių. Kita tokia klasė su vaikų žaidimų kampeliu įkurta studentų bendrabučio patalpose (Dubijos g. 1 b). Vaikus auginantys studentai ir dėstytojai čia gali rengtis paskaitoms, nemokamai naudotis internetu, o kol jie dirba, turi ką veikti ir jų vaikai. Tačiau vaikų žaidimo kampeliai nuotolinio mokymo klasėse nepasiteisino, nes didesnis vaikų keliamas triukšmas trukdo studijuojantiems.

ŠU darbuotojams, turintiems pradinio ugdymo amžiaus vaikų (pradinukų) arba priežiūros reikalaujančių šeimos narių, išbandė platesnį vaikų priežiūros paslaugų tinklą (pasitikti ir užimti pradinukus darbo dienos viduryje, kol tėvai negrįžę iš darbo) bei mobilių auklių ir slaugių paslaugas. Darbui su pradinukais sėkmingai įdarbinti edukologijos programų studentai (vaikiniai ir merginos). Slaugos paslaugoms būtina samdyti darbuotojus, turinčius ligonių slaugos kompetencijas.

Projekto vykdytojai stengėsi išryškinti moterų ir vyrų skirtingus poreikius ir patirtis universitete ir įgyvendino priemones, skirtas keisti patriarchalines visuomenės nuostatas į šeimą, į vyrų ir moterų santykius, į individą. Sukurta metodologija, kaip šių problemų sprendimui adaptuoti studijų turinį, keisti kai kuriuos studijų modulius. Parengtos įvairios „sąmonės keitimo“, t. y. poveikio vadovų, darbuotojų ir studentų sąmonei, priemonės, kuriomis propaguojamas naujas požiūris į vyro ir moters vaidmenis šeimoje bei profesinėje veikloje, skatinamas bendradarbiavimas ir pokyčiai, lemiantys aukštesnę visos visuomenės gyvenimo ir demokratijos kokybę, akademinės lygybės, solidarumo ir teisės viršenybės vertybės.

Daugiau apie projektą skaitykite:

1.V. Šidlauskienė. Šeimai palankios organizacijos kūrimo prielaidos universitete: darbuotojų požiūris // Lyčių studijos ir tyrimai, 2011 Nr. 9, 6-28,

http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/llyciu_studijos/2011_9/sidlauskiene_1.pdf

2. V. Šidlauskienė. Studijoms, darbui ir šeimai palankios aplinkos kūrimas universitete: studentų požiūris. // Lyčių studijos ir tyrimai, 2011 Nr. 9, 29-51,

http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/llyciu_studijos/2011_9/sidlauskiene_2.pdf

3. N. Vasiljevienė. Integralumo vadyba akademinėje sferoje: inovatyvių vadybos priemonių taikymas siekiant įgyvendinti lyčių lygybės politiką moksle // Lyčių studijos ir tyrimai, 2013 Nr. 13, 17-27,

http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/llyciu_studijos/2013_11/vasiljeviene.pdf

7. Gerosios praktikos poveikis/įgyvendinimo stebėsenos rezultatai

Pasiūlyta ES struktūrinės paramos programavime taikyti šeimos ir darbo (profesinio ir asmeninio gyvenimo) derinimo modelį skleisti verslo įmonėse (įgyvendinti projektai Telia įmonėje ir kt.).

MRU planavo perimti Vaikų priežiūros centro steigimo modelį universitete, bet prasidėjusi ekonominė krizė (2008-2009 m.) nutraukė jų veiklas.

2018 m. Vaikų priežiūros centras įkurtas Šiaulių apskrities viešojoje bibliotekoje, <http://savb.lt/lt/savb/paslaugos/trumpalaike-vaiku-prieziura/>

ŠU su tarptautiniais partneriais (Airija, JK, Prancūzija, Vokietija) įgyvendino INTEGER projektą, kurio metu 2011-2015 metais sukūrė ir įgyvendino pirmąjį Lyčių lygybės planą, plačiau:

1. V. Šidlauskienė, K. Butašova. Designing Gender Equality as Institutional Transformation at a Higher Education Institution // Lyčių studijos ir tyrimai, 2013, Nr.13, 50-69, Lyčių lygybės projektavimas kaip aukštojo mokslo institucijos transformacijos prielaida (Santrauka)http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/llyciu_studijos/2013_11/sidlauskiene_butasova.pdf

2. Anne Pépin, Jeanne Collin, Maria Teresa Pontois, Eileen Drew, Claire Marshall, Virginija Šidlauskienė, Gintautas Jazdauskas, Anke Lipinsky, Andrea Löther, Maria Schäfer. How Do Universities and Research Institutions in the European Union Foster Gender Equality?

Kaip universitetai ir mokslo institucijos Europos sąjungoje skatina lyčių lygybę? //

	<p>Lyčių studijos ir tyrimai, 2014, Nr.13, 23-39, http://www.su.lt/images/leidiniai/Lyciu_studijos/2014_12/pepin_colin_.pdf</p> <p>3. V. Šidlauskienė, Anne Pépin, Jeanne Collin, Eileen Drew, Claire Marshall, Gintautas Jazdauskas <u>Institutional Gender Equality Change Cases: Ireland and Lithuania / Institucinės lyčių lygybės kaitos atvejai: Airija ir Lietuva // Lyčių studijos ir tyrimai, 2015, Nr. 14, 74-92, http://www.su.lt/images/leidiniai/Lyciu_studijos/05_Sidlauskiene.pdf</u></p> <p>4. V. Šidlauskienė, G. Jazdauskas. Guidelines on the Implementation of T-GAP in a Higher Education or Research Institution: Šiauliai University Case / Lyčių lygybės veiksmų plano įgyvendinimas kaip struktūrinės kaitos vadovas aukštojo mokslo ir tyrimų institucijose: Šiaulių universiteto atvejis // Lyčių studijos ir tyrimai, 2016, Nr. 15, 35-77, http://www.su.lt/images/leidiniai/Lyciu_studijos/2016_14/03_Sidlauskiene_Jazdauskas_EN.pdf</p> <p>EIGE pripažino INTEGER projekto priemonę „Šiaulių universiteto Tarybos rinkimų strategija moterų atstovavimo didinimui / Siauliai University (SU) Council Election Tactics and Strategy to increase women representation in 2014 SU Council election gerosios praktikos pavyzdžiu, https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/good-practices/lithuania/council-election-strategy-siauliai-university-council-election</p>
8. Gerosios praktikos šaltinis, kontaktai	<p>Lyčių studijų institutas P. Višinskio g. 25-224 76351, Šiauliai</p> <p>Projekto svetainė internete: www.family-friendly-university.su.lt</p>

Projektą remia LR Socialinės apsaugos ir darbo Ministerija pagal Valstybinės Moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 metų programos įgyvendinimo veiksmų plano 2018–2021 metams 4.8 priemonę.

Projektą koordinuoja Lietuvos moterų lobistinės organizacija (www.lmlo.lt).